

Kansainväliset pakotteet

EU:n vientivalvonta ja pakotteet

5.3.2013

Ulkoasiainministeriö

Oikeuspalvelu

Kansainvälisen oikeuden yksikkö

OIK-10@formin.fi, p. 09 160 55742

Johdanto

1. Yleistä pakotteista

- Tavoitteet
- Lainsäädäntö
- Pakotelajit

2. Pakotteiden ja asiakkaiden kartoitus

- Pakotteiden kohdevaltiot
- Pakoteluettelot: ”Black Lists”
- Kaupan rahoituksen rajoitukset

3. Miten välttää ongelmat?

Yleistä pakotteista: Tavoitteet

- Suomessa voimassa olevat pakotteet joko EU:n autonomisia tai YK:n turvallisuusneuvoston päätöksiä toimeenpanevia
- YK:
 - YK:n turvallisuusneuvoston tehtävänä kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitäminen ja palauttaminen
 - pakotteet tärkeä osa turvallisuusneuvoston keinovalikoimaa
 - pakotepäätöslauselmat sitovat kaikkia YK:n jäsenvaltioita (YK:n peruskirjan luku VII)
- EU:
 - yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (YUTP)
 - terrorismin vastaisten toimien tukeminen; joukkotuhoaseiden leviäminen; ihmisoikeuksien, demokratian, hyvän hallinnon ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen edistäminen

Yleistä pakotteista: EU-lainsäädäntö

- EU:n pakoteinstrumentit:
 - EU:n neuvoston päätös
 - politiikkalinjaus
 - pakotteet, jotka pannaan toimeen kansallisella lainsäädännöllä (asevientikiellot, maahantulo- ja kauttakulkurajoitukset)
 - EU:n neuvoston asetus
 - yksityiskohtaisemmat säännökset kauppaa- ja talouspakotteista
 - sellaisenaan suoraan sovellettava kaikissa jäsenmaissa

Yleistä pakotteista: Kansallinen lainsäädäntö

- laki eräiden Suomelle Yhdistyneiden kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä (659/1967)
 - ns. pakotelaki
 - viittaus rangaistussäännösten osalta rikoslakiin
- laki puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta (242/1990)
 - säännökset mm. lupamenettelystä
 - viittaus rangaistussäännösten osalta rikoslakiin
- rikoslaki (39/1889)
 - säännöstelyrikos (46 luku 1—3 §)
 - puolustustarvikkeiden maastavientirikos (46 luku 11 §)
 - oikeushenkilön rangaistusvastuu (46 luku 13 §, 9 luku)

Yleistä pakotteista: Pakotelajit (1/2)

- ”kohdennetut pakotteet” korvanneet kokonaisvaltaiset taloussaarrot
- kauppapakotteet (vienti- ja tuontirajoitukset)
 - aseet ja niihin liittyvät tarvikkeet
 - kansallisiin tukahduttamistoimiin soveltuvat välineet
 - kaksikäyttötuotteet
 - muut pakotteiden tavoitteiden kannalta merkittävät tuotteet ja teknologia (esim. öljytuotteet, ydinteknologia)
 - näihin liittyvä rahoitus, rahoitusapu, vakuutukset
 - näihin liittyvät tekniset palvelut (esim. asentaminen) ja muunlainen tekninen apu (esim. konsultointi, koulutus)

Yleistä pakotteista: Pakotelajit (2/2)

- taloudelliset pakotteet
 - julkisen sektorin hankkeiden tai tiettyjen yksityisten sektorien rahoittaminen, investoinnit, rahoitus, rahoitustuki, avustukset, lainat, vakuutukset, jälleenvakuutukset jne.
 - varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttäminen
 - estetään listatun henkilön tai yhteisön varojen käyttäminen (esim. tilien ”jäädyttäminen”)
 - varojen ja taloudellisten resurssien luovuttamista koskeva kiello
 - kiello luovuttaa ”varoja tai taloudellisia resursseja” listatulle henkilölle tai yhteisölle (estää käytännössä kaikenlaiset liiketoimet listattujen tahojen kanssa)
- maahantulo- ja kauttakulkurajoitukset
- lento- ja muut liikennöintirajoitukset
- diplomaattiset ”pakotteet”

Pakotteiden ja asiakkaiden kartoitus: Pakotteiden kohdevaltiot

- Afganistan (Taleban-järjestö)
- Egypti
- Eritrea
- Etelä-Sudan
- Guinea-Bissau
- Guinean tasavalta (Conakry)
- Haiti
- Irak (ns. vanhat velvoitteet)
- Iran (ydinaseohjelma; ihmisoikeustilanne)
- Kiina
- Kongon dem. tasavalta
- Libanon
- Liberia
- Libya
- Moldova
- Burma/Myanmar
- Norsunluurannikko
- Pohjois-Korea
- Somalia
- Sudan
- Syyria
- Terroristit (al-Qaida; muut)
- Tunisia
- Valko-Venäjä
- Zimbabwe

Iraniin kohdistuvat pakotteet (ydinohjelma) 1/3

- kattavin EU:n pakotejärjestelmistä
- pakotteet ennen 22.12.2012
 - asevientikielto,
 - kaksikäyttötuotteiden vientirajoitukset,
 - öljy-, kaasu-, petrokemian- ja ydinteollisuuden tuotteisiin ja teknologioihin kohdistuvat vientikiellot sekä näiden alojen investointeihin, rahoitukseen ja tekniseen apuun liittyvät rajoitukset,
 - finanssisektoriin kohdistuvat pakotteet sekä rajoitukset varojen siirtämiseen Iraniin ja Iranista,
 - öljyn ja öljytuotteiden tuontikielto ja tuontiin liittyvän rahoituksen ja vakuutuspalveluiden tarjoamisen kieltä,
 - petrokemian tuotteiden tuontikielto ja tuontiin liittyvän rahoituksen ja vakuutuspalveluiden tarjoamisen kieltä,
 - kieltä käydä Iranin kanssa kauppaa kullalla, muilla jalometalleilla tai jalokivillä;
 - kieltä toimittaa uusia seteleitä tai kolikoita Iranin keskuspankille, ja
 - muun muassa ydinaseohjelmaan liittyvien tai Vallankumouskaartiin kuuluvien henkilöiden ja yhteisöjen varojen jäädyttäminen ja matkustusrajoitteet

Iraniin kohdistuvat pakotteet (ydinohjelma) 2/3

- Lisäpakotteet 22.12.2012
 - kaksikäyttötuotteiden vientikiellon laajentaminen (tietty telekommunikaatioteollisuuden kaksikäyttötuotteet)
 - öljy-, kaasu- ja petrokemianteollisuudessa käytettyjen laitteiden ja teknologioiden vientikiellon laajentaminen
 - laivanrakennusteollisuudessa käytettävien laitteiden ja teknologioiden vientikielto sekä niihin liittyvän teknisen ja rahoitus-avun tarjoamisen kielto
 - teollisuusprosessien integroituihin tarkoitettujen ohjelmistojen vientikielto sekä niihin liittyvän teknisen ja rahoitus-avun tarjoamisen kielto
 - kielto tarjota tiettyjä palveluita (ml. luokittelupalvelut) iranilaisille öljytankkereille ja rahtialuksille
 - kielto tarjota iranilaisten käyttöön öljyn tai petrokemian tuotteiden kuljetukseen tai säilytykseen soveltuvia aluksia
 - grafiitin sekä tiettyjen raakametallien ja puolivalmiiden metallituotteidenvientikielto sekä niihin liittyvän teknisen ja rahoitus-avun tarjoamisen kielto
 - kaasuntuontikielto ja tuontiin liittyvän rahoitus-avun ja vakuutusten tarjoamisen kielto
 - kaikkien EU:n ja iranilaisten luotto- ja rahoituslaitosten välisten liiketoimien asettaminen luvanvaraiseksi ja varainsiirtolupien ehtojen tiukentaminen

Iraniin kohdistuvat pakotteet (ydinohjelma) 3/3

- Metallien vientikielto (asetus (EU) N:o 1263/2013)
- ”Kielletään liitteessä VIIB lueteltujen grafiitin, raakametallien tai puolivalmisteiden myynti, toimitus, siirto tai vienti suoraan tai välillisesti iranilaisille henkilöille, yhteisöille tai elimille, taikka Iranissa käytettäväksi.” (15 a artikla)
- Liite VII: grafiitti, rauta, kupari, nikkeli, alumiini, lyijy, sinkki, tina, ”muut epäjalot metallit”
- Teknisen avun, välityspalveluiden ja rahoittamisen kieltö (15 b artikla)
- Siirtymäaika olemassa oleville sopimuksille 15.4.2013 saakka (15 c artikla)

Syyriaan kohdistuvat pakotteet

- aseet ja kansallisiin tukahduttamistoimiin soveltuvat välineet (ml. tietyt kaksikäyttötuotteet) sekä näihin liittyvä tekninen apu, palvelut ja rahoitus (ml. vakuutuspalvelut)
- internetin ja teleliikenteen valvontaan ja kuunteluun käytettävät laitteet ja ohjelmistot sekä näiden käyttöön liittyvä tekninen apu
- öljy- ja maakaasuteollisuuden avainalojen keskeiset laitteet ja teknologia sekä näihin liittyvät tekninen apu, palvelut ja rahoitus
- sähköntuotantolaitokset sekä näihin liittyvät tekninen apu, palvelut ja rahoitus
- ylellisyystuotteet
- varojen jäädyttäminen ja matkustusrajoitteet
- investointi- ja rahoitusrajoitukset
- liikennöintiajoitukset

Yhteystiedot

Ulkoasiainministeriö
Kansainvälisen oikeuden yksikkö

Pakotetiimi

Alexi Pursiainen, p. (09) 160 55742

Eлина Lemmetty, p. (09) 160 55723

Kati Ruskola, p. (09) 160 55720

pakotteet.um@formin.fi

